

Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Öğrenci Motivasyonu Ve Akademik Başarısına Etkisi Üzerine Bir Çalışma

A Study On The Effect Of Socio-Economic Factors On Student Motivation And Academic Success

Ümit TAHANCALI

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Anaokulu

umit_tahancali_1@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-5038-4115>

Meltem TAHANCALI

Tavas Zeybekler Anadolu Lisesi

umitmeltm.mt@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-5340-4918>

Özet

187

Bu çalışma, son 10 yılda yayımlanan yüksek lisans tezleri ve akademik makaleler ışığında sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci motivasyonu ve akademik başarısı üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Literatür taraması ve analizleri sonucunda, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde önemli bir rol oynadığına ulaşılmıştır. Aile desteği, okul kaynakları ve öğrencinin sosyo-ekonomik durumu, akademik başarıyı belirleyen başlıca faktörler arasında yer almaktadır. Ayrıca, öğrencilerin içsel ve dışsal motivasyonları da akademik başarıları üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Çalışmaların çoğunluğu, sosyo-ekonomik eşitsizliklerin öğrencilerin eğitim fırsatlarını kısıtladığını ve eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Çalışmada kullanılan yöntemlerin büyük bir kısmı niceliksel olup, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenciler üzerindeki etkisi istatistiksel analizlerle ölçülmüştür. Bunun yanı sıra, nitel araştırmalarla sosyo-ekonomik faktörlerin etkileri daha derinlemesine incelenmiştir. Bu bulgular, eğitimdeki eşitsizliklerin giderilmesi ve öğrenci başarısını artırmaya yönelik stratejilerin geliştirilmesi için önemli bir temel sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyo-Ekonomik Faktörler, Öğrenci Motivasyonu, Akademik Başarı, Aile Desteği, Okul Kaynakları, Eğitimde Fırsat Eşitliği, İçsel Motivasyon, Dışsal Motivasyon, Nicel Araştırma, Nitel Araştırma.

Abstract

This study aims to examine the effects of socio-economic factors on student motivation and academic success in the light of master's theses and academic articles published in the last 10 years. As a result of the literature review and analysis, it has been concluded that socio-economic factors play an important role in students' academic success. Family support, school resources and the student's socio-economic status are among the main factors determining academic success. In addition, students' intrinsic and extrinsic motivations also have a strong effect on their academic success. The majority of the studies emphasize that socio-economic inequalities limit students' educational opportunities and that equal opportunities should be provided in education. Most of the methods used in the study are quantitative, and the effects of socio-economic factors on students were measured with statistical analyses. In addition, the effects of socio-economic factors were examined in more depth with qualitative studies. These findings provide an important basis for the development of strategies to eliminate inequalities in education and increase student success.

Keywords: Socio-Economic Factors, Student Motivation, Academic Success, Family Support, School Resources, Equal Opportunities in Education, İtrinsic Motivation, Extrinsic Motivation, Quantitative Research, Qualitative Research

GİRİŞ

Eğitimde başarı ve motivasyon, bireysel yeteneklerin yanı sıra çevresel faktörlerle de şekillenmektedir. Sosyo-ekonomik durum, bu çevresel faktörler arasında öne çıkan bir değişken olarak öğrencilerin akademik performanslarını ve motivasyonlarını doğrudan etkilemektedir. Son yıllarda yapılan araştırmalar, düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin akademik başarılarında ve motivasyon seviyelerinde, yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip akranlarına kıyasla belirgin farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur (Sarier, 2015, s. 45; Gümüşeli, 2004, s. 14). Özellikle ailelerin ekonomik durumu, eğitim sürecine katılımları ve sağladıkları destek, öğrencilerin öğrenim süreçlerinde karşılaştıkları zorlukları belirgin şekilde etkilemektedir (Kaysılı-Keçeci, 2008, s. 70). Son on yılda yapılan çalışmalar, sosyo-ekonomik eşitsizliklerin eğitimde fırsat eşitsizliğine yol açtığını ve bu durumun öğrencilerin yalnızca akademik başarılarını değil, aynı zamanda öğrenme süreçlerine yönelik tutumlarını da olumsuz etkilediğini göstermektedir (Sarier, 2016, s. 125). Eğitimde bu tür eşitsizliklerin giderilmesi, bireylerin potansiyellerini gerçekleştirmesi ve toplumsal kalkınmanın sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci motivasyonu ve akademik başarı üzerindeki etkileri, eğitimin kalitesini ve eşitliğini doğrudan belirlemektedir. Düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrenciler, eğitim materyallerine erişimde ve öğrenme ortamlarında çeşitli dezavantajlarla karşılaşmakta, bu durum ise başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir (Altay ve Özkal, 1997, s. 55; Pala, 2008, s.

52). Bununla birlikte, bu öğrencilerin motivasyon eksikliği yaşadığı ve eğitim sürecinden kopma eğiliminde olduğu sıkça gözlemlenmektedir (Aslanargun, Bozkurt ve Sarioğlu, 2016, s. 87).

Son on yılda yayınlanan yüksek lisans tezleri ve akademik makaleler, sosyo-ekonomik düzeyin öğrenci başarısına olan etkisini ortaya koyarken, bu eşitsizliklerin giderilmesi için somut adımlar atılması gerektiğini vurgulamaktadır (Aydın, 2015, s. 45; Sarier, 2015, s. 47). Ancak, bu konuda yapılan çalışmaların çoğu, sadece akademik başarıya odaklanmakta ve motivasyon üzerindeki etkilerini sınırlı şekilde ele almaktadır. Bu bağlamda, sosyo-ekonomik faktörlerin motivasyon ve başarı üzerindeki etkilerini daha kapsamlı bir şekilde ele almak, eğitime yönelik stratejik kararların alınmasına katkı sağlayacaktır.

Bu çalışma, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci motivasyonu ve akademik başarı üzerindeki etkisini ele alan yüksek lisans tezlerini ve akademik makaleleri inceleyerek, bu konudaki literatürün son 10 yıldaki gelişimini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, ilgili araştırmaların kapsamı, yöntemi ve bulguları üzerinden bir analiz sunarak bu alanda daha geniş bir perspektif sağlamayı hedeflemektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, son 10 yılda yayınlanan yüksek lisans tezleri ve akademik makaleler ışığında sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci motivasyonu ve akademik başarısına olan etkisini incelemektir. Bu doğrultuda, mevcut literatürdeki araştırma eğilimlerini belirlemek, kullanılan yöntemleri ve ulaşılan sonuçları değerlendirmek ve bu alanda gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutmak hedeflenmektedir. Çalışma, sosyo-ekonomik faktörlerin eğitim üzerindeki etkisini daha derinlemesine anlamak ve bu alanda uygulamalara yönelik öneriler geliştirmek için zengin bir bilgi kaynağı sunmayı amaçlamaktadır. Bu amaca ilişkin aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

1. İncelenen makalelerin amaçları nasıldır?
2. Sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmaların hedef kitleleri nasıldır?
3. Sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmaların kullandığı yöntemlerin niceliksel ve nitel yönleri arasındaki farklar nelerdir?
4. Sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalarda elde edilen sonuçlar nelerdir?
5. Sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmaların yıllara göre değişimi nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın modeli, nitel araştırma tasarımına dayanmaktadır. Nitel araştırmalar, bireylerin deneyimlerini, düşüncelerini ve duygularını derinlemesine incelemeyi amaçlayan bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu çalışmada, nitel döküman analizi yöntemi kullanılacaktır. Döküman analizi, yazılı materyallerin sistematik bir şekilde incelenmesi ve anlamlı kategoriler oluşturulması sürecidir. Araştırma kapsamında, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi ve DergiPark gibi akademik platformlardan elde edilen tezler ve makaleler, literatür taraması yapılacak kaynaklar olarak belirlenmiştir. Bu platformlar, son 10 yılda yapılan akademik çalışmaları içerdiğinden, güncel ve güvenilir veri sağlamak adına önemli birer kaynaktır.

Veri toplama süreci, akademik yazın kullanılarak mevcut literatür üzerine derinlemesine bir inceleme yapılmasını sağlayacaktır. Bu sayede, eğitim politikaları, fırsat eşitliği, eğitimde başarı düzeyleri ve eğitim kaynaklarına erişim gibi temel konularla ilgili ayrıntılı bilgiler elde edilecektir. Araştırma modeli, verilerin belirli temalar etrafında toplanmasını ve bu temaların ayrıntılı bir şekilde analiz edilmesini amaçlamaktadır. Ayrıca, esnek bir yapıya sahip olup, nitel analiz için uygun bir yöntem olan döküman analizine dayalıdır.

Araştırmanın amacı, eğitim alanındaki çeşitli faktörlerin bir arada nasıl etkileşimde bulunduğunu anlamak ve bu etkileşimlerin eğitim politikaları üzerindeki yansımalarını incelemektir. Bu nedenle, akademik kaynaklar üzerinden yapılan detaylı analizler, araştırmanın bulgularının sağlam bir temele oturmasını sağlayacaktır. Araştırma sürecinde kullanılacak teorik çerçeve, nitel araştırma yöntemlerine dayanan kaynaklardan beslenmiştir (Patton, 2002).

Araştırma Kaynakları

Bu araştırmanın kaynakları, son 10 yıl içinde yayımlanmış tezler, makaleler ve eğitimle ilgili yazılı raporlardan oluşmaktadır. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi ve DergiPark gibi akademik veri tabanları, araştırma için temel kaynakları sağlayacaktır. Bu veri tabanlarından elde edilecek tezler ve makaleler, eğitim politikaları, öğretmen görüşleri, öğrenci başarıları, fırsat eşitliği gibi konularda önemli bilgiler içermektedir. Araştırma kaynakları, nitel veri toplama açısından, güncel literatürü yansıtan ve eğitimle ilgili derinlemesine bilgi sağlayan kaynaklar olarak seçilecektir. Bu kaynaklar, araştırmanın amacına uygun olarak, eğitimdeki fırsat eşitsizlikleri, akademik başarı, eğitim politikaları ve destekleyici hizmetler gibi temalar doğrultusunda belirli alt konularda analiz edilecektir.

Tablo 1 Tez ve Makale Künye Listesi

Başlık	Yazar(lar)	Yıl	Kaynak
Sosyo Ekonomik Değişkenlerin Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerine Etkileri	E. Aslanargun, S. Bozkurt, S. Sarıoğlu	2016	Dergipark
Ortaokul Öğrencilerinin TEOG Başarısına Etki Eden Faktörlerin Çok Düzeyli Analizi	E. Akay	2017	YÖK Tez Merkezi
Aile Desteğinin Öğrencilerin İngilizce Akademik Ders Başarısına Etkisi	S. Loğoğlu, H.Ö. Dönmez	2024	Ulusal Eğitim Dergisi
Öğrenci ve Okul Kaynaklı Faktörlerin TIMSS Matematik Başarısına Etkisi	M. Aydın	2015	YÖK Tez Merkezi
Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-Analiz Çalışması	Y. Sarier	2016	Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi
İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersindeki Akademik Başarılarına Etki Eden Faktörler	N. Ekmekyermezoğlu	2014	YÖK Tez Merkezi

Tablo 1’de yer alan çalışmalar, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci motivasyonu ve akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen çeşitli makale ve tezlerden oluşmaktadır. Çalışmalar, farklı seviyelerdeki öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen faktörleri ele almakta ve geniş bir perspektif sunmaktadır. Örneğin, Aslanargun, Bozkurt ve Sarıoğlu (2016) tarafından yapılan araştırma, sosyo-ekonomik değişkenlerin öğrencilerin akademik başarı üzerindeki etkilerini Dergipark üzerinden yayımlanan bir makale ile analiz etmiştir. Akay (2017), ortaokul öğrencilerinin TEOG başarısına etki eden faktörleri çok düzeyli analiz yöntemiyle incelemiş ve bu çalışmasını YÖK Tez Merkezi’nde yayımlamıştır.

Benzer şekilde, Loğoğlu ve Dönmez (2024) aile desteğinin öğrencilerin İngilizce derslerindeki akademik başarı üzerindeki etkisini Ulusal Eğitim Dergisi’nde yayımlanan bir makale ile ele almıştır. Aydın (2015) ise öğrenci ve okul kaynaklı faktörlerin TIMSS matematik başarısına olan etkilerini YÖK Tez Merkezi’nde yayımlanan çalışmasında incelemiştir. Sarier’in (2016) Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi’nde yayımladığı meta-analiz çalışması ise Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörleri toplu bir şekilde değerlendirmiştir. Son olarak, Ekmekyermezoğlu’nun (2014) ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki akademik başarılarına etki eden faktörleri incelediği çalışması da YÖK Tez Merkezi’nde yer almıştır.

Bu çalışmalar, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerini farklı boyutlarıyla ele alarak hem ulusal hem de uluslararası değerlendirmelere katkı sağlamaktadır. Öğrenci başarısını

etkileyen aile desteği, okul kaynakları ve bireysel faktörler gibi değişkenlerin incelenmesi, eğitim politikaları ve uygulamalarında önemli ipuçları sunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi ve DergiPark gibi güvenilir akademik veri tabanları kullanılacaktır. Bu kaynaklardan, son 10 yıl içinde yayımlanan tezler ve makaleler temin edilecek ve bu belgeler üzerinden analiz yapılacaktır. YÖK Tez Merkezi, Türkiye'deki üniversitelerden alınan tezlerin ve yüksek lisans/doktora çalışmalarıyla ilgili verilerin yer aldığı bir platformdur. DergiPark ise, Türkiye'deki çeşitli akademik dergilerde yayımlanan makalelere erişim sağlar. Araştırma, bu platformlardan alınan belgeler üzerinden, eğitimle ilgili teorik ve ampirik çalışmaları inceleyecek, konuyla ilgili literatür taraması yapacaktır.

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması süreci, YÖK Tez Merkezi ve DergiPark'tan belirli anahtar kelimelerle arama yapılarak gerçekleştirilecektir. Bu anahtar kelimeler, eğitimde fırsat eşitliği, akademik başarı, eğitim politikaları ve destekleyici hizmetler gibi konularda odaklanacaktır. Elde edilen tezler ve makaleler, araştırmanın hedeflediği konulara uygun olarak seçilecektir. Bu belgeler, araştırmanın odaklandığı temalar doğrultusunda incelenerek gerekli veriler toplanacaktır. Verilerin toplanması aşamasında, her bir belge dikkatlice incelenecek ve araştırma sorularına uygun olan bilgiler not edilecektir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi, nitel bir analiz yöntemi olarak yapılacaktır. Nitel döküman analizi, araştırma verilerinin anlamlı bir şekilde çözülmesi ve yorumlanmasını sağlar. Bu analizde, YÖK Tez Merkezi ve DergiPark'tan elde edilen tezler ve makaleler, araştırma soruları doğrultusunda incelenecek ve kategorilere ayrılacaktır. Dökümanlarda öne çıkan ana temalar ve kavramlar belirlenecek, bu temalar arasındaki ilişkiler analiz edilecektir. Verilerin analizinde, içerik analizi ve tematik analiz yöntemleri kullanılacaktır. İçerik analizi, yazılı materyalin derinlemesine incelenmesini sağlayarak, araştırma konusuyla ilgili belirgin desenleri ve eğilimleri ortaya koyacaktır. Tematik analiz ise, farklı kaynaklardan elde edilen belgelerdeki temalar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları belirleyecektir.

Bu analiz yöntemleri, nitel verilerin sistematik ve tutarlı bir şekilde incelenmesini mümkün kılacaktır. Yöneticilerin ve öğretmenlerin eğitimle ilgili tutumları, öğrencilerin başarı düzeyleri, eğitim politikaları ve fırsat eşitliği konularındaki anlayışları gibi temalar, içerik analiziyle derinlemesine çözümlenecektir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Tematik analiz, bu temaların içindeki anahtar kelimeleri ve kavramları ortaya çıkaracak, araştırma sorularına yönelik anlamlı sonuçlar üretilenecektir (Braun & Clarke, 2006).

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, son on yılda sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci motivasyonu ve akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen makale ve tezlerden elde edilen bulgular sunulacaktır. Araştırmalar, bu iki önemli kavramın farklı sosyo-ekonomik boyutlarla nasıl ilişkilendirildiğini anlamak amacıyla analiz edilmiştir. Bulgular, bireysel, ailevi ve çevresel değişkenlerin öğrenci motivasyonu ve akademik başarı üzerindeki etkilerini detaylandırarak, bu alandaki literatürün güncel bir görünümünü ortaya koymayı hedeflemektedir.

İncelenen çalışmalar, hem nitel hem de nicel araştırma yöntemlerini içermekte olup, farklı eğitim düzeylerindeki öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen bulguları kapsamaktadır. Ayrıca, bu araştırmaların ışığında, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci başarısını artırmada veya motivasyonu düşürmedeki kritik rolü tartışılacaktır. Bu bağlamda, bulgular, konuyla ilgili literatürdeki boşlukları ve eğilimleri belirlemek için önemli ipuçları sunmaktadır.

Araştırmanın Birinci Alt Problemi

Araştırmanın birinci alt problemi İncelenen Makalelerin Amaçları Nasıldır? Buna ilişkin Tablo 2'de verilmiştir. Sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci motivasyonu ve akademik başarı üzerindeki etkilerini inceleyen farklı araştırmaların amaçları, genellikle bu faktörlerin eğitim başarısı üzerindeki belirleyici rolünü anlamaya yönelik olmuştur. Çalışmalar, sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarıya olan etkilerini belirlemek, bu etkileri farklı eğitim düzeylerinde incelemek ve aile desteği gibi çevresel faktörlerin başarıya etkisini araştırmak gibi farklı amaçlar taşımaktadır. Araştırmalar arasında amaçlar açısından benzerlikler bulunmakla birlikte, kullanılan yöntemlerin çeşitliliği, her bir çalışmanın araştırma amacını daha özgül hale getirmiştir.

Tablo 2 Amaçlarına Göre Tablo

Başlık	Amaç
Sosyo Ekonomik Değişkenlerin Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerine Etkileri	Sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarıya etkilerini incelemek.
Ortaokul Öğrencilerinin TEOG Başarısına Etki Eden Faktörlerin Çok Düzeyli Analizi	TEOG başarısını etkileyen faktörleri çok düzeyli modelleme ile analiz etmek.
Aile Desteğinin Öğrencilerin İngilizce Akademik Ders Başarısına Etkisi	Aile desteğinin dil eğitimi üzerindeki etkilerini analiz etmek.
Öğrenci ve Okul Kaynaklı Faktörlerin TIMSS Matematik Başarısına Etkisi	TIMSS matematik sonuçlarını etkileyen öğrenci ve okul faktörlerini incelemek.
Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-Analiz Çalışması	Akademik başarıyı etkileyen temel faktörleri meta-analiz yöntemi ile derlemek.

İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerin yabancı dil Dersindeki Akademik Başarılarına Etki Eden Faktörler öğrenme başarısına etkisini belirlemek.

Tablo 2 incelendiğinde sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin akademik başarılarına olan etkisini inceleyen çalışmaların amaçlarını detaylı bir şekilde özetlemektedir. Aslanargun, Bozkurt ve Sarioğlu'nun çalışmasında, sosyo-ekonomik değişkenlerin öğrencilerin akademik başarı üzerindeki genel etkileri incelenmiştir. Bu genel bakış, eğitim sürecinde sosyo-ekonomik faktörlerin oynadığı kritik rolü anlamaya yöneliktir. Akay'ın (2017) çalışması ise, ortaokul öğrencilerinin TEOG başarılarını etkileyen faktörleri çok düzeyli modelleme yöntemiyle analiz ederek daha kapsamlı bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır. Loğoğlu ve Dönmez (2024), aile desteğinin İngilizce derslerindeki akademik başarı üzerindeki etkilerini değerlendirerek, dil eğitimi bağlamında aile faktörünün önemine dikkat çekmiştir. Aydın (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırma, öğrenci ve okul kaynaklı faktörlerin TIMSS matematik başarı sonuçlarına etkilerini incelemiş ve bu bağlamda hem bireysel hem de kurumsal değişkenlerin önemini vurgulamıştır. Sarier'in (2016) meta-analiz çalışması ise Türkiye'deki öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen temel faktörleri sistematik bir şekilde derleyerek literatüre geniş bir bakış açısı kazandırmıştır. Ekmekyermezoğlu (2014) ise sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerin yabancı dil öğrenme üzerindeki etkilerini belirlemeyi hedeflemiştir. Bu çalışmaların ortak amacı, öğrenci başarısını artırmaya yönelik etkili stratejiler geliştirebilmek için farklı düzeylerdeki sosyo-ekonomik faktörlerin önemini ortaya koymaktır. Tabloda yer alan amaçlar, eğitim politikalarına yön verebilecek nitelikte çeşitli bulgular sunmaktadır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Akademik Başarı Üzerindeki Etkisini İnceleyen Çalışmaların Hedef Kitleleri Nasıldır? Buna ilişkin Tablo 3'te verilmiştir. Sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar, hedef kitle olarak genellikle ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite seviyelerinde öğrencileri seçmiştir. Hedef kitlelerin farklı olması, araştırmaların bulgularına da yansımaktadır. Örneğin, ortaokul öğrencilerine yönelik yapılan çalışmalar, öğrenci başarısını etkileyen sosyo-ekonomik faktörleri daha kısa vadeli ve bireysel düzeyde ele alırken, üniversite öğrencilerine yönelik yapılan araştırmalar daha uzun vadeli ve daha geniş çerçevede sosyo-ekonomik değişkenleri incelemektedir. Bu farklılıklar, hedef kitlelerin yaşına ve eğitim seviyelerine göre sosyo-ekonomik faktörlerin etkisini anlamak için farklı araştırma metodolojilerinin kullanılmasına yol açmaktadır.

Tablo 3 Hedef Kitlelerine Göre Tablo

Başlık	Hedef Kitle
Sosyo Ekonomik Değişkenlerin Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerine Etkileri	İlk ve orta öğretim öğrencileri
Ortaokul Öğrencilerinin TEOG Başarısına Etki Eden Faktörlerin Çok Düzeyli Analizi	Ortaokul öğrencileri
Aile Desteğinin Öğrencilerin İngilizce Akademik Ders Başarısına Etkisi	Lise ve üniversite öğrencileri
Öğrenci ve Okul Kaynaklı Faktörlerin TIMSS Matematik Başarısına Etkisi	İlköğretim öğrencileri
Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-Analiz Çalışması	Türkiye genelindeki öğrenciler
İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersindeki Akademik Başarılarına Etki Eden Faktörler	İlköğretim 8. sınıf öğrencileri

Tablo 3 incelendiğinde sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin akademik başarılarına olan etkisini inceleyen çalışmaların hedef kitlesini ortaya koymaktadır. Çalışmaların hedef kitlesi, eğitim seviyesine göre farklılık göstermekte ve belirli öğrenci gruplarına odaklanmaktadır. Aslanargun, Bozkurt ve Sarıoğlu'nun çalışması, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerini kapsayarak geniş bir yaş aralığında sosyo-ekonomik değişkenlerin etkilerini ele almıştır. Akay'ın (2017) araştırması ise TEOG sınavına hazırlanan ortaokul öğrencilerini hedefleyerek, bu yaş grubunda başarıyı etkileyen faktörlere odaklanmıştır. Loğoğlu ve Dönmez (2024) aile desteğinin İngilizce ders başarısına etkisini inceleyen çalışmalarında lise ve üniversite düzeyindeki öğrencileri hedef alarak dil eğitimi üzerindeki aile faktörünü vurgulamıştır. Aydın'ın (2015) çalışması, TIMSS matematik başarı sonuçlarını incelemek amacıyla ilköğretim öğrencilerini hedeflemiş ve bu yaş grubunda okul ve öğrenci kaynaklı faktörlerin önemini değerlendirmiştir. Sarier'in (2016) meta-analiz çalışması ise Türkiye genelindeki tüm öğrencileri kapsayarak, genel bir bakış açısıyla akademik başarıyı etkileyen temel faktörleri derlemiştir. Ekmekyermezoglu'nun (2014) çalışması ise özel olarak ilköğretim 8. sınıf öğrencilerine odaklanarak, bu yaş grubundaki İngilizce ders başarısına etki eden sosyo-ekonomik ve kültürel faktörleri ele almıştır.

Tablodan anlaşılacağı üzere, çalışmalar hedef kitlelerini farklı eğitim seviyelerine göre belirleyerek, her yaş grubunun akademik başarı üzerindeki dinamiklerini ayrı ayrı değerlendirmiştir. Bu farklılıklar, sosyo-ekonomik faktörlerin etkisinin öğrenci grubuna bağlı olarak değişiklik gösterebileceğini ortaya koymaktadır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi: sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmaların kullandığı yöntemlerin niceliksel ve nitel yönleri arasındaki farklar

nelerdir? Buna ilişkin Tablo 4'te verilmiştir. Sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarıya etkisini inceleyen çalışmaların çoğu, niceliksel araştırma yöntemlerine dayanmaktadır. Bu çalışmalar, istatistiksel analizler ve modelleme teknikleri ile verileri sayısal olarak değerlendirirken, bazı çalışmalar da nitel araştırma yöntemlerine yer vererek daha derinlemesine analizler yapmaktadır. Niceliksel yöntemler, büyük örneklemeler üzerinde genellenebilir sonuçlar sağlarken, nitel yöntemler daha küçük örneklemeler üzerinden detaylı bilgi sunmaktadır. Bu yöntemsel farklar, araştırmaların doğruluğunu ve geçerliliğini etkileyebilir. Çalışmalar arasında niceliksel ve nitel yöntemlerin kullanımı, sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisini farklı açılardan inceleme fırsatı sunmuştur.

Tablo 4 Kullanılan Modeller ve Yöntemin Türü

Başlık	Kullanılan Model	Yöntemin Türü
Sosyo Ekonomik Değişkenlerin Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerine Etkileri	Anket ve istatistiksel analiz	Nicel
Ortaokul Öğrencilerinin TEOG Başarısına Etki Eden Faktörlerin Çok Düzeyli Analizi	Çok düzeyli modelleme	Nicel
Aile Desteğinin Öğrencilerin İngilizce Akademik Ders Başarısına Etkisi	Gözlem ve nitel analiz	Nitel
Öğrenci ve Okul Kaynaklı Faktörlerin TIMSS Matematik Başarısına Etkisi	Regresyon analizi	Nicel
Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-Analiz Çalışması	Meta-analiz	Nicel
İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersindeki Akademik Başarılarına Etki Eden Faktörler	Veri toplama araçları ve betimsel analiz	Nitel

Tablo 4 incelendiğinde sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini inceleyen çalışmaların kullandığı modeller ve yöntem türlerini özetlemektedir. Çalışmaların büyük bir kısmı nicel yöntemlere dayalı olup, istatistiksel analizler ve modelleme teknikleri ile verileri değerlendirmiştir. Örneğin, Aslanargun, Bozkurt ve Sarioğlu'nun çalışması, anketler aracılığıyla toplanan verileri istatistiksel analiz yöntemleri ile incelemiş ve nicel bir yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Benzer şekilde, Akay (2017) çok düzeyli modelleme kullanarak TEOG başarısını etkileyen faktörleri derinlemesine analiz etmiştir.

Nitel yöntemlere dayalı çalışmalara bakıldığında, Loğoğlu ve Dönmez (2024) aile desteğinin İngilizce akademik başarı üzerindeki etkisini gözlem ve nitel analiz yöntemleriyle değerlendirmiştir. Ekmekyermezoğlu (2014) da betimsel analiz yöntemini kullanarak ilköğretim 8.

sınıf öğrencilerinin İngilizce ders başarısını etkileyen faktörleri incelemiştir. Bu yöntemler, araştırmaların derinlemesine bir anlayış sunmasına olanak sağlamıştır.

Aydın'ın (2015) çalışmasında TIMSS matematik başarısına etki eden faktörler regresyon analizi ile değerlendirilmiş ve bu çalışma da nicel bir yaklaşımla yürütülmüştür. Sarier'in (2016) meta-analiz çalışması ise Türkiye'de öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen faktörleri toplu bir şekilde değerlendirerek literatürün nicel analizine katkı sağlamıştır. Tablodan görüldüğü üzere, araştırmaların çoğunluğu nicel yöntemleri tercih etmiş ve istatistiksel modellerle veri analizi yapmıştır. Bununla birlikte, bazı çalışmalar nitel yöntemleri benimseyerek, konuyla ilgili daha detaylı ve bağlamsal bilgiler sunmuştur. Bu yöntemsel çeşitlilik, sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkilerini farklı açılardan anlamayı mümkün kılmaktadır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmalarda elde edilen sonuçlar nelerdir? Buna ilişkin Tablo 5'te verilmiştir. Sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini inceleyen araştırmalar, genellikle bu faktörlerin başarıyı önemli ölçüde etkilediğini ortaya koymaktadır. Araştırmalar, aile desteği, okul kaynakları ve öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu gibi faktörlerin başarıyı doğrudan etkilediğini göstermiştir. Özellikle aile desteği, öğrenci motivasyonu ve okulun sosyo-ekonomik düzeyi gibi faktörlerin akademik başarı üzerinde güçlü etkiler yarattığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, eğitim politikaları ve stratejilerinin şekillendirilmesinde önemli bir rehberlik sağlamaktadır.

Tablo 5 Elde Edilen Sonuçlara Göre Tablo

Başlık	Elde Edilen Sonuçlar
Sosyo Ekonomik Değişkenlerin Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerine Etkileri	Sosyo-ekonomik durumun akademik başarı üzerinde güçlü bir etkisi olduğu bulunmuştur.
Ortaokul Öğrencilerinin TEOG Başarısına Etki Eden Faktörlerin Çok Düzeyli Analizi	Okulun sosyo-ekonomik düzeyi, öğrenci motivasyonu ve aile desteğinin başarı üzerinde doğrudan etkili olduğu bulunmuştur.
Aile Desteğinin Öğrencilerin İngilizce Akademik Ders Başarısına Etkisi	Aile desteği ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Özellikle motivasyon üzerinde etkili olduğu görülmüştür.
Öğrenci ve Okul Kaynaklı Faktörlerin TIMSS Matematik Başarısına Etkisi	Okul kaynakları ve ailenin ekonomik durumu, TIMSS matematik başarılarında en önemli belirleyiciler olarak tespit edilmiştir.

Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Sosyo-ekonomik durum, öz-yeterlik ve motivasyon, akademik Etkileyen Faktörler: Bir Meta-Analiz başarıyı etkileyen en önemli faktörler olarak belirlenmiştir. Çalışması

İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerin, öğrencilerin yabancı dil İngilizce Dersindeki Akademik Başarılarına başarılarını doğrudan etkilediği ve motivasyon artırıcı Etki Eden Faktörler çalışmaların önemli olduğu görülmüştür.

Tablo 5 incelendiğinde sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin akademik başarılarına etkisi üzerine yapılan çalışmaların elde ettiği sonuçları özetlemektedir. Çalışmaların ortak noktası, sosyo-ekonomik durumun öğrenci başarısında kritik bir rol oynadığını vurgulamasıdır. Aslanargun, Bozkurt ve Sarioğlu'nun çalışması, sosyo-ekonomik durumun akademik başarı üzerinde güçlü bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgu, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasının önemini destekler niteliktedir.

Akay (2017) tarafından yapılan analiz, okulun sosyo-ekonomik düzeyi, aile desteği ve öğrenci motivasyonunun TEOG başarısı üzerinde doğrudan etkili olduğunu göstermiştir. Bu sonuç, sadece bireysel değil, çevresel faktörlerin de akademik başarıya katkısını vurgulamaktadır. Benzer şekilde, Loğoğlu ve Dönmez'in (2024) araştırması, aile desteğinin akademik başarı ve motivasyon üzerindeki pozitif etkisini ortaya koyarak, aile faktörünün eğitimdeki önemini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Aydın'ın (2015) çalışması, okul kaynaklarının ve ailenin ekonomik durumunun TIMSS matematik başarıları üzerinde belirleyici olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, hem bireysel hem de kurumsal faktörlerin öğrenci performansını nasıl etkilediğini anlamak açısından önemlidir. Sarier'in (2016) meta-analiz çalışması ise sosyo-ekonomik durum, öz-yeterlik ve motivasyonun, akademik başarıyı etkileyen en önemli faktörler olduğunu belirlemiştir. Bu bulgu, geniş bir literatür taramasına dayanarak genel bir çerçeve sunmaktadır. Ekmekyermezoğlu'nun (2014) çalışması, sosyo-ekonomik ve kültürel faktörlerin, öğrencilerin yabancı dil öğrenimindeki başarılarını doğrudan etkilediğini ve motivasyon artırıcı çalışmaların bu alanda önemli bir fark yaratabileceğini göstermiştir. Bu sonuçlar, eğitimin her düzeyinde motivasyonun artırılmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Genel olarak, elde edilen bulgular, sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisini hem bireysel hem de çevresel boyutlarda net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisini inceleyen çalışmaların yıllara göre değişimi nasıldır? Buna ilişkin Tablo 6'da verilmiştir. Sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmaların yıllara göre

dağılımı, bu konunun zaman içinde nasıl bir gelişim gösterdiğini ortaya koymaktadır. İlk yıllarda daha az sayıda çalışma yapılmışken, son yıllarda bu konuda yapılan araştırmaların sayısı artmıştır. 2010 ile 2024 yılları arasında yapılan araştırmalar, sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisini daha kapsamlı bir şekilde incelemeye başlamış ve yeni yöntemler kullanarak daha detaylı sonuçlar elde edilmiştir. Bu değişim, sosyo-ekonomik faktörlerin eğitimdeki önemini giderek daha fazla anlaşılmaya başlandığını ve bu faktörlerin eğitim politikalarına etkisini artırdığını göstermektedir.

Tablo 6 Yılına Göre Tablo

Yıl	Başlık	Dergi/Kaynak Adı
2014	İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Dersindeki Akademik Başarılarına Etki Eden Faktörler	<u>YÖK Tez Merkezi</u>
2015	Öğrenci ve Okul Kaynaklı Faktörlerin TIMSS Matematik Başarısına Etkisi	<u>YÖK Tez Merkezi</u>
2016	Sosyo Ekonomik Değişkenlerin Öğrencilerin Akademik Başarısı Üzerine Etkileri	<u>Dergipark</u>
2016	Türkiye'de Öğrencilerin Akademik Başarısını Etkileyen Faktörler: Bir Meta-Analiz Çalışması	Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi
2017	Ortaokul Öğrencilerinin TEOG Başarısına Etki Eden Faktörlerin Çok Düzeyli Analizi	<u>YÖK Tez Merkezi</u>
2024	Aile Desteğinin Öğrencilerin İngilizce Akademik Ders Başarısına Etkisi	<u>Ulusal Eğitim Dergisi</u>

Tablo 6 incelendiğinde Tablo, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini ele alan çalışmaların yıllara göre dağılımını ve yayımlandıkları kaynakları göstermektedir. Çalışmaların yıllara göre düzenlenmesi, bu alandaki araştırma eğilimlerini ve gelişimi incelemek için önemli bir zemin sunmaktadır.

2014 yılında Ekmekyermezoğlu tarafından yapılan çalışma, ilköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki akademik başarılarına etki eden faktörleri inceleyerek bu alandaki erken dönem araştırmalardan biri olmuştur. 2015 yılında Aydın, TIMSS matematik başarılarını etkileyen öğrenci ve okul kaynaklı faktörleri YÖK Tez Merkezi'nde yayımlanan bir çalışma ile değerlendirmiştir.

2016 yılında bu alanda iki önemli çalışma yapılmıştır. Aslanargun, Bozkurt ve Sarıoğlu, Dergipark'ta yayımlanan makalelerinde sosyo-ekonomik değişkenlerin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkilerini araştırırken, Sarier Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi'nde yayımladığı meta-analiz çalışması ile Türkiye'de akademik başarıyı etkileyen faktörleri kapsamlı bir şekilde ele almıştır. 2017 yılında Akay'ın TEOG başarısını etkileyen faktörleri çok düzeyli

analiz yöntemiyle ele aldığı çalışması, YÖK Tez Merkezi'nde yayımlanmıştır. Son olarak, 2024 yılında Loğoğlu ve Dönmez tarafından gerçekleştirilen araştırma, aile desteğinin İngilizce ders başarısı üzerindeki etkisini incelemiş ve Ulusal Eğitim Dergisi'nde yayımlanmıştır. Bu tablo, sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisiyle ilgili araştırmaların zamanla nasıl şekillendiğini ve bu konunun giderek daha fazla önem kazandığını göstermektedir. Ayrıca, çalışmaların farklı yıllarda çeşitli kaynaklarda yayımlanması, bu alanın disiplinlerarası bir bakış açısıyla ele alındığını da ortaya koymaktadır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu çalışma, son 10 yıl içerisinde yayınlanan yüksek lisans tezleri ve akademik makaleler ışığında sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci motivasyonu ve akademik başarısı üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamıştır. İncelenen literatür, sosyo-ekonomik faktörlerin, öğrencilerin akademik performanslarını doğrudan etkileyen temel unsurlar arasında yer aldığını ortaya koymaktadır. Bu çalışma, mevcut literatürdeki araştırma eğilimlerini belirlemeyi, kullanılan yöntemleri ve ulaşılan sonuçları değerlendirmeyi hedeflemiş ve sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin eğitim hayatlarına olan etkisini çok boyutlu bir şekilde incelemiştir.

İncelenen çalışmaların çoğunluğu, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin akademik başarılarını önemli ölçüde etkilediğini ve bu etkinin özellikle aile desteği, okul kaynakları ve öğrencilerin sosyo-ekonomik durumu gibi faktörlerden kaynaklandığını belirtmektedir. Birçok araştırma, aile desteği ile akademik başarı arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Aile desteğinin, öğrencilerin akademik motivasyonlarını artırıcı bir faktör olduğu ve bu destek ile öğrencilerin başarılarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, okul kaynaklarının ve okulun sosyo-ekonomik düzeyinin, öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen bir diğer önemli unsur olduğu vurgulanmıştır. Bu bulgular, eğitimde fırsat eşitliği sağlanması gerektiğine dair güçlü bir vurgu yapmaktadır. Çalışmaların kullandığı yöntemler açısından da dikkat çeken farklılıklar bulunmaktadır. Özellikle, nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanılması, sosyo-ekonomik faktörlerin eğitim süreci üzerindeki etkilerini daha geniş bir çerçevede anlamamıza olanak tanımaktadır. Nicel çalışmalar, büyük örneklemelerle yapılan istatistiksel analizler aracılığıyla sosyo-ekonomik faktörlerin genel etkilerini ortaya koyarken, nitel araştırmalar daha derinlemesine ve bağlamsal incelemeler sunmuş, bireysel öğrenci deneyimlerini anlamada önemli bulgular elde edilmiştir.

Ayrıca, yıllara göre yapılan incelemeler, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenciler üzerindeki etkisinin giderek daha fazla önem kazandığını göstermektedir. 2010 ile 2024 yılları arasında

yapılan çalışmaların sayısında gözlemlenen artış, bu alanda yapılan araştırmaların eğitim politikaları ve uygulamalarına olan etkisinin arttığını ve gelecekte yapılacak çalışmaların daha kapsamlı ve çok yönlü olacağını işaret etmektedir. Bu artış, eğitimdeki değişimlerin ve gelişimlerin sosyal ve ekonomik faktörlerle bağlantılı olarak değerlendirilmeye başlandığını, eğitimcilerin ve politika yapımcıların bu faktörlerin öğrenci başarısını şekillendirmedeki rolünü daha iyi anladıklarını göstermektedir. Sonuç olarak, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci motivasyonu ve akademik başarısı üzerinde güçlü bir etkisi olduğu, özellikle aile desteği ve okul kaynaklarının bu başarıyı şekillendiren önemli unsurlar arasında yer aldığı görülmüştür. Bu bulgular, eğitimde eşitlikçi ve kapsayıcı politikaların geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, sosyo-ekonomik faktörlerin eğitim başarısına etkilerini daha derinlemesine inceleyen çalışmaların artarak devam etmesi, bu alandaki bilgi birikimini artıracak ve eğitim politikalarının daha sağlıklı bir şekilde şekillenmesine yardımcı olacaktır.

Gelecekte yapılacak araştırmalar, bu sosyo-ekonomik faktörlerin daha farklı bağlamlar ve öğrenci grupları üzerinden ele alınmasını ve bunun yanı sıra eğitimde teknoloji kullanımının, dijitalleşmenin ve küreselleşmenin sosyo-ekonomik faktörlerle ilişkisini incelemesini sağlayabilir. Bu tür çalışmalar, eğitimde daha kapsamlı stratejilerin oluşturulmasına olanak tanıyacak ve öğrenci başarısını artırmaya yönelik daha etkili yöntemler geliştirilmesine yardımcı olacaktır.

Tartışma

Bu çalışma, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci motivasyonu ve akademik başarısı üzerindeki etkilerini inceleyen son 10 yıllık tez ve makaleleri ele alarak, bu alandaki literatürle örtüşen bulgular sunmuştur. İncelenen kaynaklarla yapılan karşılaştırmalar, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerini anlamada önemli bir tutarlılık olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, Sarier (2015), Anıl (2009), Çiftçi ve Özcan (2014), Ekmekyermezoğlu (2010), Ersoy ve Başer (2010), Karakaş (2017), Özdemir (2008), Özmenteş (2013), Akay (2017) gibi çalışmalarda, öğrencilerin akademik başarılarını doğrudan etkileyen faktörlerin, sosyo-ekonomik durum, aile desteği, okul kaynakları, bireysel motivasyon ve çevresel koşullar gibi bileşenlerden oluştuğu vurgulanmaktadır.

Sosyo-ekonomik faktörlerin akademik başarı üzerindeki etkisi konusundaki bulgular, literatürün genel eğilimleriyle paralellik göstermektedir. Sarier (2015) ve Çiftçi ve Özcan (2014) gibi çalışmalar, sosyo-ekonomik durumun öğrencilerin akademik başarıları üzerinde güçlü bir etkisi olduğunu ortaya koymuş ve bu faktörün öğrenci motivasyonu üzerinde belirleyici olduğunu savunmuştur. Aynı şekilde, Ekmekyermezoğlu (2010) ve Özmenteş (2013) de sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin ders başarısını etkileyen önemli bir unsur olarak ele alınmıştır. Bu bulgular, sosyo-ekonomik eşitsizliklerin öğrencilerin eğitim hayatındaki fırsatlarını şekillendirdiğini ve eğitimde fırsat eşitliği sağlanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Özellikle, aile desteği ve eğitim

seviyesi gibi faktörlerin öğrencilerin başarılarını artırmada önemli bir rol oynadığı bu çalışmalarda vurgulanmıştır.

Aile desteği ve okul kaynakları konusundaki bulgular, pek çok araştırma ile örtüşmektedir. Özdemir (2008) ve Ersoy ve Başer (2010), aile desteğinin, öğrencilerin eğitim süreçlerine olan katılımını artıran, aynı zamanda başarılarını doğrudan etkileyen bir faktör olduğunu belirtmiştir. Ersoy ve Başer (2010), ailevi koşulların, öğrencinin motivasyonunu nasıl şekillendirdiğini ve bu motivasyonun akademik başarıya dönüşümünü detaylandırırken, Karakaş (2017) da okul kaynaklarının ve eğitim materyallerinin öğrencinin başarısındaki önemini vurgulamıştır. Bu bulgular, eğitimde yalnızca akademik faktörlerin değil, öğrencinin çevresel faktörlerle olan etkileşiminin de kritik olduğunu göstermektedir. Aile desteği ve okul kaynaklarının, öğrencinin akademik başarılarını artırma ve motive etme açısından ne denli önemli olduğu bu çalışmalarla bir kez daha doğrulanmıştır.

Öğrenci motivasyonu ve akademik başarı arasındaki ilişki de önemli bir tema olarak karşımıza çıkmaktadır. Akay (2017) ve Anıl (2009), öğrencilerin başarılarını yalnızca akademik yetenekleriyle değil, aynı zamanda içsel motivasyonlarıyla da ilişkilendirmiştir. Akay (2017) tarafından yapılan çok düzeyli analizler, öğrenci motivasyonunun, akademik başarı üzerinde önemli bir belirleyici olduğunu ve bu motivasyonun daha çok aile desteği ve çevresel faktörlerden etkilendiğini ortaya koymuştur. Bu çalışma ile benzer şekilde, diğer literatür çalışmaları da, öğrencinin içsel ve dışsal motivasyonlarının akademik başarıyı şekillendiren önemli bileşenler olduğunu göstermektedir. Özellikle, öğrencinin içsel motivasyonu ile sosyo-ekonomik faktörler arasındaki ilişki, eğitimde daha derinlemesine araştırılması gereken bir konu olarak öne çıkmaktadır.

Eğitimde fırsat eşitliği ve sosyo-ekonomik durumun eğitimdeki rolü, tüm bu çalışmaların ortak temasını oluşturmaktadır. Sarier (2015) ve Özdemir (2008) gibi araştırmacılar, sosyo-ekonomik faktörlerin eğitimde eşitsizliklere yol açtığını ve bu eşitsizliklerin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde kalıcı etkiler bıraktığını belirtmişlerdir. Eğitimde fırsat eşitliği sağlanmadığı takdirde, düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin akademik başarılarının sınırlı kalacağı vurgulanmış, bu da eğitimdeki eşitsizliklerin giderilmesi gerekliliğine dikkat çekilmiştir.

Genel olarak, bu çalışmanın bulguları ile literatürdeki mevcut çalışmalar arasında önemli benzerlikler ve örtüşen temalar bulunmaktadır. Sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin motivasyonu ve akademik başarıları üzerindeki etkisi, özellikle aile desteği, okul kaynakları ve öğrencinin içsel motivasyonu gibi faktörlerle şekillenmektedir. Eğitimde fırsat eşitliği sağlanması, bu faktörlerin öğrencilerin eğitim hayatındaki olumlu etkilerini artırmak için kritik bir adımdır.

Sonuç olarak, sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkisini ele alan bu çalışma, mevcut literatüre katkı sağlayan ve eğitim politikaları için önemli önerilerde bulunan bir araştırma olarak değerlendirilebilir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, özellikle düşük sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere yönelik stratejiler geliştirilmesi, eğitimde fırsat eşitliğini artırmaya yönelik uygulamalar yapılması gerekliliği bir kez daha ön plana çıkmaktadır.

Öneriler

1. Sosyo-ekonomik faktörlerin öğrenci başarısı üzerindeki etkisini azaltmak için okullarda psikolojik danışmanlık hizmetleri güçlendirilmelidir.
2. Aile desteği ve okul kaynakları arasındaki etkileşimleri daha ayrıntılı bir şekilde inceleyen araştırmalar yapılmalıdır.
3. Sosyo-ekonomik durumları düşük olan öğrenciler için burs ve maddi destek programları oluşturulmalıdır.
4. Öğrencilerin içsel motivasyonlarını artıracak, sosyal ve kültürel etkinlikler okullarda yaygınlaştırılmalıdır.
5. Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla, okul yöneticilerine yönelik eğitim programları düzenlenmelidir.
6. Okul ve aile işbirliği güçlendirilerek, ailelerin eğitim sürecindeki rolleri daha etkin hale getirilmelidir.
7. Sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımını nasıl etkilediği üzerine daha fazla araştırma yapılmalıdır.
8. Okul kaynaklarının dağılımındaki eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için devletin yatırım yapması gereken alanlar belirlenmelidir.
9. Öğrencilerin akademik başarısını artırmaya yönelik öğretmenlerin eğitimi, özellikle motivasyon artırıcı tekniklerle güçlendirilmelidir.
10. Gelecek araştırmalar, sosyo-ekonomik durumun öğrencilerin dijital eğitim araçlarına erişimlerini nasıl etkilediğini incelemelidir.

KAYNAKÇA

Acıyan, A. A. (2008). Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve akademik başarı düzeyi arasındaki ilişki (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.

Akay, E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin TEOG başarısına etki eden faktörlerin çok düzeyli analizi (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezi. [Erişim linki verilmediyse eklenmez.]

Aktan, S. (2012). Öğrencilerin akademik başarısı, öz düzenleme becerisi, motivasyonu ve öğretmenlerinin öğretim stilleri arasındaki ilişki. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*

Dergisi.

Sarier, Y. (2016). Türkiye'de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: Bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

Alamdar, S. (2015). Akademik başarıyı etkileyen faktörlerin etkili okul kavramı bağlamında incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Altay, Ö.-Özkal, N., “Farklı Gelir Gruplarındaki Ailelerin Çocuklarına Sağladıkları Eğitim Olanakları”, Eğitim Sempozyumu (10-12 Nisan 1997), Bilsa Bilgisayar Yay., İzmir, 1997, S.55-62

Altun, S.A., & Çakan, M. (2008). Öğrencilerin sınav başarılarına etki eden faktörler: LGS/ÖSS örneği. *İlköğretim Online*.

Anıl, D. (2009). Uluslararası Öğrenci başarılarını değerlendirme programı (PISA)'nda Türkiye'deki öğrencilerin fen bilimleri başarılarını etkileyen faktörler. *Eğitim ve Bilim*, 152(34), 87-100.

Aslanargun, E., Bozkurt, S., & Sarioğlu, S. (2016). Sosyo ekonomik değişkenlerin öğrencilerin akademik başarısı üzerine etkileri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Akay, E. (2017). Ortaokul öğrencilerinin TEOG başarısına etki eden faktörlerin çok düzeyli analizi. *Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi*.

Aydın, M. (2015). Öğrenci ve okul kaynaklı faktörlerin TIMSS matematik başarısına etkisi. *Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi*.

Başaran, İ.E., Eğitim Psikolojisi Gelişim, Öğrenme Ve Ortam, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2005

Bayraktar, H. V (2015). Sınıf Yönetiminde Öğrenci Motivasyonu Ve Motivasyonu Etkileyen Etmenler. *Turkish Studies (Elektronik)*, 10(3), 1079 - 1100.

Caner, A. & Okten, C.(2010). Risk And Career Choice: Evidence From Turkey, *Economics Of Education Review*, 29, 1060–1075.

Çiftçi, C., & Özcan, A. (2014). Öğretmenlerin sosyo-ekonomik durumlarının öğrenci başarısına etkileri. *Journal of Economics, Finance and Accounting*.

Çömlekciogulları, A. (2020). Akademik başarı ile sosyo-ekonomik düzeylerin ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Araştırma Merkezi*.

Dinçer, M. A. ve Kolaşın, G. U. (2009). Türkiye’de öğrenci başarısızlığında eşitsizliğin belirleyicileri, Eğitim Reformu Girişim.

Dursun, Ş ve Dede, Y. (2004). Öğrencilerin matematikte başarısını etkileyen faktörler: matematik öğretmenlerinin görüşleri bakımından incelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24(2), 217-230.

Ekmekyermezoğlu, N. (2010). İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin İngilizce dersindeki akademik başarı durumlarına etki eden sosyo-kültürel faktörler. *Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi*.

Erdoğan, Y. M. (2006). Yaratıcılık ile öğretmen davranışları ve akademik başarı arasındaki ilişkiler. Sosyal Bilimler Dergisi, 5(17), 95-106.

Ereş F. ve Bıçak K. (2017), Ortaokullarda öğrenci başarısını artıran ve engelleyen unsurlar. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5(1): ss.32-45.

Erkan, S. (2011). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarının incelenmesi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40, 186-197.

Ersoy, Esen; Başer Neş’e (2010). “Probleme Dayalı Öğrenme Sürecinin Öğrenci Motivasyonuna Etkisi” Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic- Issn: 1308-2140. Volume 5/4 Fall 2010, Www.Turkishstudies.Net, Doi Number: <http://Dx.Doi.Org/10.7827/Turkishstudies.1766.P.336-358>.

Gelbal, S. (2008). Sekizinci sınıf öğrencilerinin sosyoekonomik özelliklerinin türkçe başarısında etkisi, Eğitim ve Bilim, 33(150), 1-13.

Gümüşeli, A. (2004). Ailenin Katılım ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi, Özel Okullar Birliği Bülteni, 2 (6), 14-17.

Karadirek, G., & Kara, M.A. (2021). Ulusal ve örgütsel faktörlerin yabancı uyruklu öğrenciler üzerindeki etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Acat, M.B., & Özabacı, N. (2005). Sosyo-ekonomik çevreye göre ilköğretim öğrencilerinin başarısızlık nedenleri. *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*.

Karakaş, M.R. (2017). PISA okuma becerileri başarısına etki eden faktörler. *Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi*.

Kaysılı- Keçeci, B. (2008). Akademik Başarının Arttırılmasında Aile Katılımı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi.9 (1) 69-83

Kutlu, Ö., Doğan, C.D ve Karakaya, İ. (2010). Öğrenci başarısının belirlenmesi: performansa ve portfolyoya dayalı değerlendirme. PegemA Yayıncılık.

Loğoğlu, S., & Dönmez, H.Ö. (2024). Aile desteğinin öğrencilerin İngilizce akademik ders başarısına etkisi. *Ulusal Eğitim Dergisi*.

Manav, Ö., Taşçı, E., & Çıtırkı, O. (2024). Dezavantajlı öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler. *Ulusal Toplum ve Eğitim Bilimleri Dergisi*.

Metin, M. (2013). Öğrencilerin seviye belirleme sınavındaki başarısına etki eden unsurların farklı değişkenler açısından incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(1), 67-83.

Öksüzler, O. Ve Sürekçi, D. (2010). İlköğretimde Başarıyı Etkileyen Faktörler. Finans Politik Ekonomik Yorumlar Dergisi, 47, 543.

Özdemir, B. (2008). Türk edebiyatı dersine yönelik tutumların başarıya etkisi. *Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi*.

Özmenteş, S. (2013). Çalgı eğitiminde öğrenci motivasyonu ve performans. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2(2), 320-331.

Pala, N. M. (2008). PISA 2003 sonuçlarına göre öğrenci ve sınıf özelliklerinin matematik okuryazarlığına ve problem çözmeye etkisi, (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Sarıer, Y. (2015). Sosyo-ekonomik faktörlerin öğrencilerin akademik başarısına etkisi üzerine bir araştırma. *Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 45-58

Yazıcı, H. (2009). Öğretmenlik mesleği, motivasyon kaynakları ve temel tutumlar: Kuramsal bir bakış. Kastamonu Eğitim Dergisi, 17(1), 33-46.